

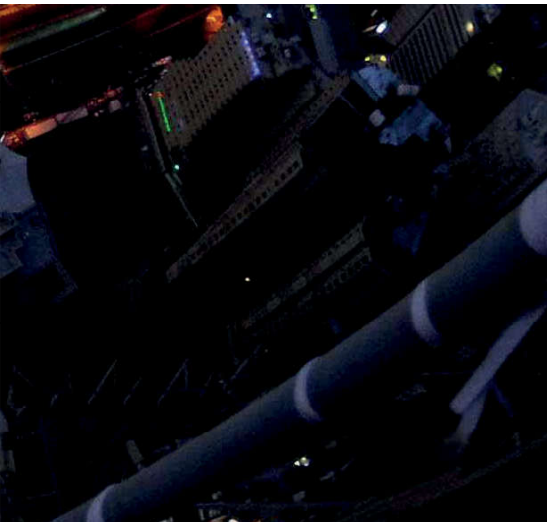
4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

Ünitemize Hazırlanalım

1. Arap Yarımadası'nın haritasını inceleyerek Mekke ve Medine şehirlerinin yerlerini bulunuz.
2. Alak suresinin ilk beş ayetini Kur'an-ı Kerim mealinden bularak defterinize yazınız.
3. Size verilen bir görevi başarıyla yerine getirmek için nasıl çalışırsınız ve ne tür zorluklarla mücadele edersiniz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. Ensar ve muhacir kavramlarını sözlükten araştırarak anlamlarını defterinize yazınız.

Kavramlar : Davet, tebliğ, hicret, sahabi, ensar, muhacir, mescit

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi

Allah'ın (c.c.) Hz. Muhammed'i (s.a.v.) peygamber olarak seçmesinin nedeni sizce ne olabilir?

Arap Yarımadası ve Hz. Peygamberin doğup yaşadığı, mücadelesini sürdürdüğü Hicaz Bölgesi.

Hz. Muhammed (s.a.v.) doğup büyüdüğü Mekke ve çevresinde dürüstlüğü, güvenilirliği ve güzel ahlakıyla tanınırdı. Bu özelliklerinden dolayı içinde bulunduğu toplumda "Güvenilir Muhammed" anlamında **Muhammedü'l Emin** ismiyle anılırdı.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaşadığı toplumda ahlaki güzellikler kaybolmuş, yerini pek çok olumsuz davranış almıştı. İnsanlar tevhit inancından uzaklaşmıştı. Kendi elleriyle yaptıkları ve kendilerine fayda ya da zarar veremeyen putları Allah (c.c.) ile aralarında aracı olarak görürlerdi. Kadınlara ve kız çocuklarına değer verilmezdi. İçki, kumar, fal, büyü, hırsızlık gibi kötü tutum ve davranışlar yaygındı. Kabile kavgaları ve kan davaları yaşanırdu. Toplumsal hayatta eşitlik, adalet, merhamet, şefkat, dürüstlük, hoşgörü gibi temel insanî değerler gözetilmezdi. Arap Yarımadası'nda bütün bu olumsuzlukların yaşandığı İslamiyet'ten önceki döneme Cahiliye Dönemi adı verildi.

Görsel 29. Hira Mağarası (Mekke)

İlk Vahiy: Yaratan Rabb'inin Adıyla Oku!

Hız. Muhammed (s.a.v.), otuzlu yaşlarından itibaren toplumun içinde bulunduğu olumsuzluklardan uzaklaşarak yalnız kalmayı tercih ederdi. Her Ramazan ayında Mekke'nin yakınlarında bulunan Nur Dağı'ndaki Hira Mağarası'na giderdi. Burada inzivaya çekilir ve derin düşüncelere dalardı.

Hız. Muhammed (s.a.v.) Hira Mağarası'nda bulunduğu bir sırada vahiy meleği Cebrail (a.s.) geldi ve ona "Oku!" diye seslendi. Hız. Peygamber korku ve endişe içerisinde "Ben okuma bilmem." dedi. Cebrail (a.s.) ikinci kez emrini tekrarladı. Hız. Muhammed (s.a.v.) vahiy meleğini aynı şekilde yanıtladı. Cebrail (a.s.) üçüncü kez aynı şekilde seslendiğinde Hız. Muhammed (s.a.v.) "Ne okuyayım?" diye sordu. Bunun üzerine Cebrail (a.s.) Alâk suresinin ilk beş ayetini ona vahyetti:

"Yaratan Rabb'inin adıyla oku!

O, insanı bir aşılammış yumurtadan yarattı.

Oku! Senin Rabb'in en cömert olandır.

O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir."¹

YAZALIM

Hız. Muhammed'in (s.a.v.) dürüst ve güvenilir oluşunu anlatan bir akrostiş yazınız.

M
 U
 H
 A
 M
 M
 E
 D
 Ü
 L
 E
 M
 İ
 N

1 Alâk suresi, 1-5. ayetler.

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

Hz. Muhammed (s.a.v.), ilk vahyin ardından korku, endişe ve heyecan içerisinde evine gitti. Eşi Hz. Hatice'ye (r.a.) "Üzerimi örtünüz..!" dedi. Sakinleştikten sonra başından geçenleri ona anlattı. Ardından çok endişelendiğini söyledi. Hz. Hatice (r.a.) "Allah'a yemin ederim ki Allah hiçbir vakit seni utandırmaz. Çünkü sen akrabayı gözetirsin; muhtaç olanların bakımını üstlenirsin; aç ve açıkta olanı koruyup, kollarsın; misafire ikram edersin ve musibete maruz kalanlara yardım edersin."² diyerek Hz. Peygamberi teselli etti. Daha sonra Hz. Muhammed'i (s.a.v.) Varaka b. Nevfel adındaki bilgin bir akrabasına götürdü. Varaka b. Nevfel, onu dinledikten sonra Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kendisine gelen vahiy meleği Cebrail (a.s.) olduğunu ve Cebrail'in (a.s.) daha önceki peygamberlere de Allah'ın (c.c.) mesajını getirdiğini söyledi.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) görevi Allah'ın (c.c.) mesajını insanlara ulaştırmaktı. Yüce Allah, Hz. Peygambere ilk emrini 610 yılının Ramazan ayında gönderdi. Alak suresinin ilk ayetlerinin gelişyle Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yirmi üç yıl sürecek peygamberlik görevi de başlamış oldu.

DÜŞÜNELİM

*Alâk suresin-
de geçen "Oku!"
emriyle anlatılmak
istenen nedir?
Düşününüz.*

BİLGİ KUTUSU

*Peygamberlerin Allah'ın (c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesine **tebliğ** denir. **Davet** de tebliğin diğer adıdır.*

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 76, 466.)

Görsel 30. Nur Dağı (Mekke)

² Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1.

Yakın Çevreye Çağrı

Hz. Peygamber ilk vahyin gelişinden sonra tekrar vahiy meleği Cebrâil (a.s.)'i görmek için sık sık Hira Mağarası'na gidiyordu³. Fakat haftalar geçtiği hâlde melek gelmiyordu. Bu şekilde aradan uzun bir zaman geçti. Bu zamana "fetretü'l vahiy" denir. Yine bir gün Hira Mağarası'ndan dönerken Cebrail (a.s.) ile tekrar karşılaştı. Korktu ve heyecanlandı. Vahiy meleği Cebrail (a.s) ona Müddessir suresinin ilk ayetlerini vahyetti.⁴ Bu ayetlerde Yüce Allah, Hz. Peygambere şöyle buyurdu: **"Ey örtünüp bürünen Peygamber! Kalk ve insanları uyar. Sadece Rabbini büyük tanı. Nefsini arındır. Şirkten pisliklerden uzak dur."** Yüce Allah, Hz. Peygamberden insanlara dinin esaslarını anlatmasını istiyordu. Hz. Peygamber de emrin gerektirdiği şekilde insanları İslam dinine davet etmeye başladı.

KONUŞALIM

Hz. Peygamberin tebliğe yakın çevresinden başlaması ile İslamiyet'in yayılması arasında nasıl bir ilişki vardır? Sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

Hz. Peygambere ilk inanan, eşi Hz. Hatice (r.a.) oldu. Daha sonra kızları Zeynep, Rukiye ve Ümmü Gülsüm (r.a.) de anneleri Hz. Hatice (r.a.) ile aynı zamanda Müslüman oldular. Hz. Hatice (r.a.) ve kızlarından sonra, Hz. Peygamberin evinde bulunan ve o sıralarda henüz on veya on bir yaşında olan Hz. Ali (r.a.) ile Hz. Peygamberin hizmetçisi Zeyd b. Harise (r.a.) de iman ettiler. Daha sonra Hz. Peygamberin en güvenilir ve sadık dostu Hz. Ebu Bekir (r.a.) onun davetine olumlu cevap vererek hiç tereddüt etmeksizin iman etti.

YAZALIM

Hz. Peygambere ilk inananları aşağıdaki kutucuklara yazınız.

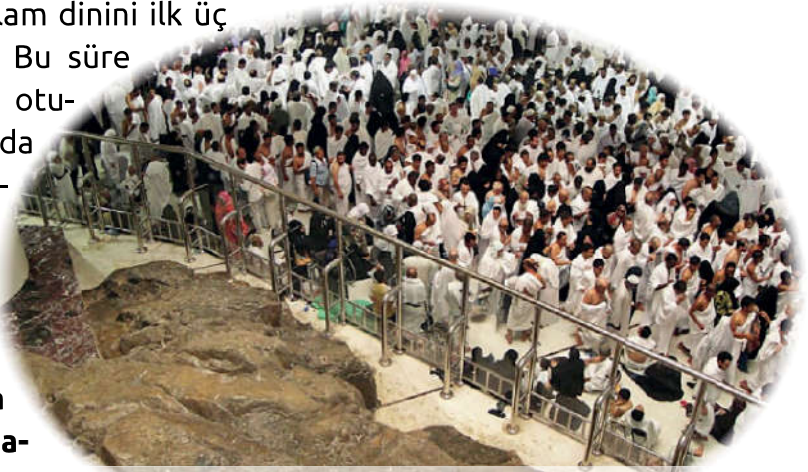

³ Mustafa Fayda, "Muhammed, TDV İslam Ansiklopedisi, C 30, s 411.

⁴ bk. Müslim, İman, 255.

Çağrının Yaygınlaştırılması

Hz. Muhammed (s.a.v.) İslam dinini ilk üç yıl insanlara gizlice anlattı. Bu süreçte Müslümanların sayısı otuzaya ulaşmıştı. Üç yılın sonunda Yüce Allah, şu ayetle Hz. Muhammed'den (s.a.v.) İslam dinini insanlara açıkça duyurmasını istedi: **“(Ey Muhammed!) Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça ortaya koy ve Allah'a ortak koşanlara aldırış etme.”**⁵

Görsel 31. Safa Tepesi'nden günümüzden bir kesit. (Mekke)

Yüce Allah, Hz. Peygambere aile üyelerinden sonra **“(Önce) en yakın akrabaları uyar.”**⁶ buyurarak açıkça yapacağı davete önce en yakın akrabalarını uyararak başlamasını emretti. Zira Hz. Peygamberin önce yakın akrabalarının İslam inancını benimsemesi, bu dinin diğer kabile ve topluluklar arasında yayılmasını da kolaylaştıracaktı. Bunun için Hz. Peygamber, evinde bir ziyafet düzenleyerek yakın akrabalarını bir araya getirdi. Yemekten sonra onları İslam'a davet etti. Amcası Ebu Leheb, yeğeninin davetine karşı çıktı ve onu akrabalarını birbirine düşürmekle suçladı. Hz. Peygamberin çağrısı akrabaları tarafından kabul görmeden topluluk dağıldı. Hz. Peygamber ertesi gün bir ziyafet daha tertip etti. Sözlerine Allah'a (c.c.) hamt ederek başladı ve akrabalarını bir olan Allah'a (c.c.) iman etmeye davet etti.⁷

Hz. Peygamberin akrabalarına davetinin ardından sıra tüm Mekke halkına yapılacak açıktan davete gelmişti. Hz. Peygamber tüm Kureyşlileri Kâbe yakınlarında bulunan Safa Tepesi'ne çağırdı. Onlara *“Ey Kureyşliler! Size şu dağın arkasında bir düşman birliği var desem bana inanır mısınız?”* diye seslendi. Onlar da *“Evet, senin yalan söylediğini hiç görmedik.”* diye cevap verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber *“... Öyleyse (haberiniz olsun ki) ben, şiddetli bir azap öncesinde sizin için (gönderilmiş) bir uyarıcıyım.”*⁸ sözleriyle İslam'a davetini açıkça ortaya koydu. Hz. Peygamberin açıktan davetinin ardından İslamiyet, Mekke'de yayılmaya başladı. İslam'ı kabul edenlerin sayısı arttıkça müşriklerin, Müslümanlara karşı tavrı da sertleşti.

5 Hicr suresi, 94. ayet.

6 Şuarâ suresi, 214. ayet.

7 bk. Taberî, Târîh, 2/217.

8 Buhârî, Tefsîr, (Leheb) 1.

Mekkelilerin alay, hakaret ve küçümseme gibi olumsuz tepkilerine rağmen Hz. Peygamber İslam'ı anlatmaya devam etti. İnananların sayısı her geçen gün artıyordu. Mekke'li müşrikler; Müslümanları alay, hakaret ve aşağılamalarla yıldırıyacıklarını anladılar. İnananlara baskı uygulamaya ve işkence etmeye başladılar. Böylece Mekke, Müslümanlar için güvenli bir yer olmaktan çıkmıştı.

İnananlardan bir grup, Hz. Peygambere gelerek inançlarını özgürce yaşayacakları bir bölgeye göç etmek istediklerini ifade etti. Hz. Peygamber göç etmelerine izin verdi. Onlara Habeşistan'a gidebileceklerini ve Habeş Kralı'nın kendilerini koruyabileceğini söyledi. Bu durumu *"Allah, çektiğiniz sıkıntılardan kurtulmanız için bir yol gösterinceye kadar Habeşistan'a göç etseniz iyi olur. Çünkü orada yarındakilerden hiçbirine zulüm yapılmayan bir hükümdar vardır. Allah sizin için bir çıkış ve kurtuluş yolu gösterinceye kadar orada kalın..."*⁹ sözleriyle ifade etti. Bunun üzerine inananlardan bir grup 615 yılında Hz. Osman'ın (r.a.) başkanlığında gizlice Habeşistan'a göç etti. Bir yıl sonra da Cafer b. Ebu Talib (r.a.) başkanlığında daha kalabalık bir grupla ikinci Habeşistan göçü gerçekleşti. Bu süreçte Mekke'de yiğitliği ve cesaretiyle tanınan Hz. Hamza (r.a.) ile Hz. Ömer (r.a.) de İslam'ı kabul ederek Müslüman oldular. Mekke'deki bu iki güçlü ve itibarlı kişinin Müslüman olması, diğer Müslümanlara moral kaynağı oldu. Onları kendi saflarında görmeyi uman müşriklere de büyük bir hayal kırıklığı yaşattı.

Habeşistan'a Göç Yönü

ARAŞTIRALIM

Hz. Hamza (r.a.) ile Hz. Ömer'in (r.a.) Müslüman olmalarında etkili olan olayları araştırınız.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Ömer'in (r.a.) İslamiyet'i kabul etmesiyle Müslümanlar, ilk kez Kâbe'de halka açık bir şekilde namaz kılmaya başladılar.

(bk. İbn Hişâm, Sîret, C 2, s 186.)

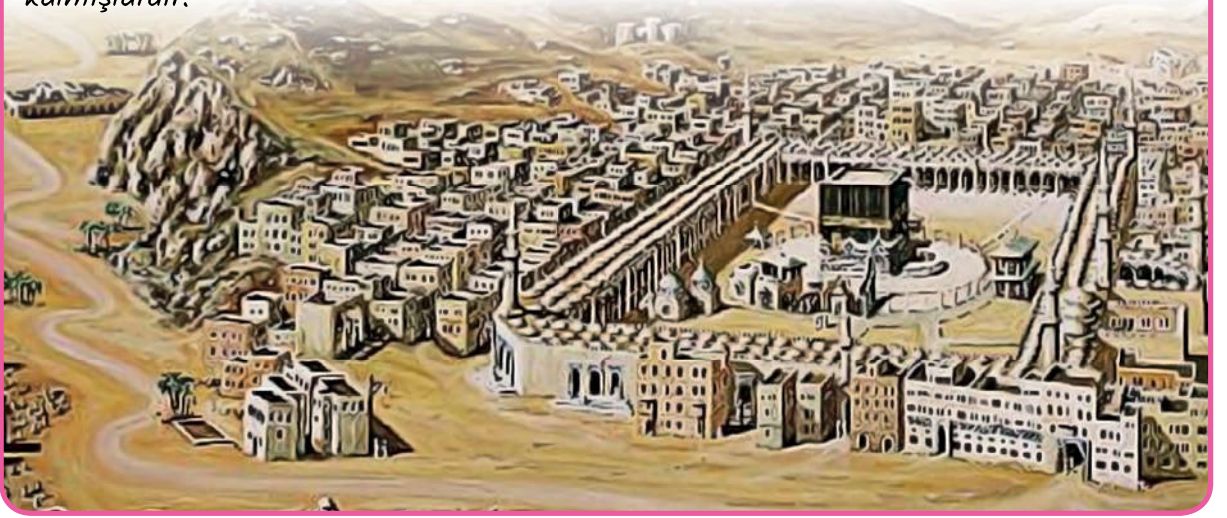
HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

Mekkeli müşrikler, inananların bir kısmının Habeşistan'a sığınması üzerine Mekte'de kalan Müslümanlar üzerinde baskı kurarak boykot uygulamaya başladılar. 616 yılında başlayan boykot tam üç yıl sürdü.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Boykot uygulamasına göre Müslümanlar ile;

- Selamlaşmak,
- Komşuluk yapmak,
- Akrabalık bağı kurmak,
- Alışveriş yapmak,
- Yeme-içme vb. temel ihtiyaçları karşılamak gibi pek çok şey yasaklanmış ve bu üç yıllık boykot döneminde Müslümanlar, çok büyük sıkıntılara dayanmak zorunda kalmışlardır.

Görsel 33. Mekke (Temsilî resim)
Ressam: Abdullah ÇAVUŞ, "Kâbe 1780"

619 yılında boykotun sona ermesinin ardından Hz. Peygamber, peygamberliğinin en büyük destekçilerinden amcası Ebu Talib ile eşi Hz. Hatice'yi (r.a.) art arda kaybetti. Bu yıla Müslümanlar arasında Hz. Peygamberin yaşadığı üzüntü ve zorluklar sebebiyle "Hüzün Yılı" denildi.

Hz. Peygamber bir yandan yakınlarını kaybetmenin verdiği hüznün, diğer yandan müşriklerden gelen baskı ve eziyetlerin artması sebebiyle İslam'a davetini yerine getireceği yeni yerler aramaya başladı. Bu amaçla yanına hizmetçisi Zeyd'i (r.a.) alarak Taif'e gitti. Taifliler, Hz. Peygamberin davetini kabul etmediler. Hz. Peygambere alay ve hakaretle karşılık vererek; onu şehri terk etmeye zorladılar. Hz. Muhammed (s.a.v.), Taif'te amacını gerçekleştirilmeden Mekke'ye geri dönmek zorunda kaldı.

Yüce Allah, isra ve miraç mucizeleriyle Hz. Peygamberin art arda uğradığı üzüntü ve sıkıntılarını hafifletti ve onu teselli etti. Bir gece Hz. Peygamberi Cebrail (a.s.) vasıtasıyla Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya ulaştırdı. Yüce Allah, bu durumu Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade etmektedir: **"Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O; hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."**¹⁰ Kur'an-ı Kerim'de bu yolculuğa "gece yürüyüşü" anlamına gelen **isra** denilmiştir. Hz. Peygamber, Mescid-i Aksa'dan Allah'ın (c.c.) huzuruna yükseltilmiştir. Bu yükselişe de **miraç** denilmiştir.

İsra ve miraç mucizelerinden sonra, daha önce Kudüs'e gitmemiş olan Hz. Peygamberin Kudüs ve Mescid-i Aksa hakkında bilgiler vermesi müşrikleri hayrete düşürmüştür. Yüce Allah, isra ve miraç mucizeleriyle hem Hz. Muhammed'i (s.a.v.) teselli etmiş hem de inanmayanlar karşısında onun peygamberliğini pekiştirmiştir.

NOT EDELİM

Miraç esnasında;

- Beş vakit namaz farz kılındı.
- Bakara suresinin son iki ayeti (Âmenerresûlü) indirildi.
- Allah'a (c.c.) şirk koşmayanların bağışlanacağı müjdesi verildi.

(bk. Müslim, İmân, 279.)

Görsel 34. Mescid-i Aksa (Kudüs)

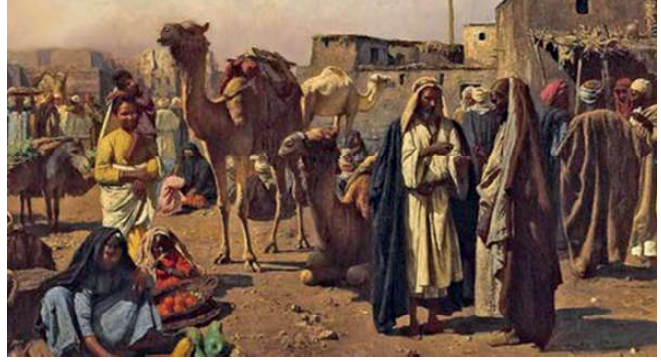
¹⁰ İsrâ suresi, 1. ayet.

2. Hicret

İnsanların göç etme nedenleri neler olabilir? Sizce bu süreçte neler yaşarlar?

İslamiyet Mekke'de hızla yayılırken müşriklerin, Müslümanlara tavrı da gittikçe sertleşiyordu. Bu durum Müslümanlar için yeni bir yurt arayışını zorunlu hale getirmişti. Hz. Peygamber bu zorlu ve sıkıntılı zamanlarda da insanlara İslam'ı tebliğ etmekten vazgeçmiyor; Allah'ın (c.c.) yardımına sığınyordu.

Mekke'de yılın belli zamanlarında panayırlar düzenleniyordu. Arap Yarımadası'nın farklı bölgelerinden gelen kabileler panayır alanında toplanıyordu. Hz. Peygamber böyle zamanlarda Mekke'ye gelen kabilelerle tanışıyor; onları İslam'a davet ediyordu. 620 yılında Mekke'de panayırların kurulduğu bir dönemde Hz. Peygamber Medine'den Mekke'ye gelen altı kişilik bir gruba İslam'ı anlattı. Medineliler bu çağrıyı olumlu karşılayarak Müslüman oldular. Bir sene sonra Hz. Peygamber ile görüşmek üzere Mekke'ye geleceklerine dair sözleştiler. Şehirlerine döndüklerinde kendi kabilelerine İslam'ı anlattılar.

Görsel 35. Panayır alanı (Temsili)

Ertesi sene 621 yılında Medineliler Müslümanlar, 12 kişilik bir grupla Mekke yakınındaki Akabe mevkiinde Hz. Peygamber ile tekrar bir araya geldiler. Görüşmeler esnasında Medineliler, Allah'a (c.c.) hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına, hırsızlık ve zina yapmayacaklarına, iftira etmeyeceklerine, çocuklarını öldürmeyeceklerine dair Hz. Peygambere söz verdiler. Bu görüşmeye "I. Akabe Biatı" adı verilir. Bu görüşme üzerine Peygamberimiz genç sahabe Musab b. Ümeyr'i (r.a.) İslam'ı öğretmesi için Medine'ye gönderdi. I. Akabe Biatı'ndan bir yıl sonra (622 yılında) aynı yerde Medineliler Müslümanlar, kalabalık bir grup olarak (75 kişi) Hz. Peygamber ile yeniden görüştiler. Medineliler Müslümanlar, bu görüşmede Hz. Peygamberi canları ve malları pahasına koruyacaklarına, O'na itaat edeceklerine dair söz verdiler. Hz. Peygamberi ve Mekkeli Müslümanları Medine'ye davet ettiler. Hz. Peygamber ile Medineliler arasında yapılan bu görüşmeye de "II. Akabe Biatı" adı verilir.

Mekkeli Müslümanlar, 2. Akabe Biatı'ndan sonra Mekke'den Medine'ye gruplar halinde ve gizlice göçe başladılar. İslam tarihinde bu göçe **hicret** adı verildi. Bu hicretten sonra Mekke'de az sayıda Müslüman kaldı. Hz. Peygamber, Hz. Ali (r.a.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.) Mekke'de kalanlar arasındaydı.

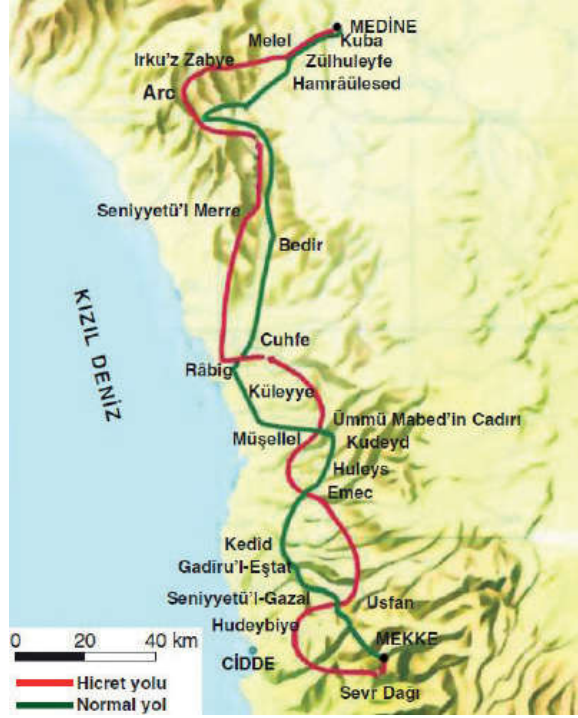
Görsel 36. Akabe'den bir görünüm

Müşrikler, Müslümanların Mekke'yi terk ettiğini görünce bir araya gelerek Hz. Peygamberi öldürme kararı aldılar. Bu amaçlarını gerçekleştirmek için kendi aralarında bir suikast planı yaptılar. Plana göre her kabileden bir kişi, Hz. Peygambere aynı anda saldıracaktı. Böylece hiçbir kabile diğerlerini bu suçtan dolayı sorumlu tutamayacak ve kan davası güdemeyecekti.

622 yılının ortalarında hicret için gerekli şartlar sağlanmıştı. Hz. Peygamber, hicret yolculuğuna çıkmadan önce Mekkelilerin kendisine bıraktığı emanetleri sahiplerine vermesi için Hz. Ali'ye (r.a.) teslim etti. Hz. Ali (r.a.), Mekkeli müşrikleri oyalamak ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hicretine imkân vermek için bütün tehlikeleri göze alarak onun yatağına yattı.¹¹ Hz. Muhammed (s.a.v.) **"Biz, onların ön-**

lerine bir set, arkalarına da bir set çekip gözlerini perdeledik. Artık görmezler."¹² ayetini okuyarak, müşriklerin arasından geçip gitti. Daha sonra gerekli önlemleri alarak yakın dostu Hz. Ebubekir'le (r.a.) gizlice evinden ayrıldı ve Medine'ye ters bir istikamette olan Sevr Mağarası'na doğru yola çıktı.¹³ Müşrikler, Hz. Peygamberi öldürmek üzere eve girdiklerinde Hz. Ali'yi (r.a.) onun yatağında yatarken bulunca onun Hz. Muhammed'e (s.a.v.) duyduğu bağlılığa şaşırdılar.

Müşrikler, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) evinde olmadığını anlayınca vakit kaybetmeden takibe başladılar. Hz. Peygamber ile Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) saklandığı Sevr Mağarası'nın önüne kadar geldiler, fakat Allah'ın (c.c.) yardımı sayesinde onları göremediler. Yüce Allah, Sevr Mağarası'ndaki bu zorlu, sıkıntılı ve gergin bekleyişi Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatmaktadır: **"... inkâr edenler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkardıkları zaman, ona bizzat Allah yardım etmişti. Hani onlar mağarada bulunuyorlardı. Hani o arkadaşına 'Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir.' diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz**

Medine'ye hicret yolu.

DÜŞÜNELİM

Mekkeli müşriklerin Sevr Mağarası'nın önüne kadar gelmelerine rağmen içeride bulunan Hz. Peygamber ile Hz. Ebu Bekir'i (r.a.) görememiş olmalarını nasıl anlamalıyız? Düşününüz.

Görsel 37

11 bk. İbn Hişâm, es-Sîre, II, 124-126; İbn Sa'd, et-Tabakât, I, 228.

12 Yâsîn suresi, 9. ayet.

13 bk. Buhârî, Menâkibu'l-Ensâr, 45.

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

birtakım ordularla onu desteklemiş, böylece inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.”¹⁴

Sevr Mağarası'nda üç gün kalan Hz. Peygamber ve yakın dostu Hz. Ebu Bekir (r.a.) bu üç günün sonunda yanlarına bir rehber olarak yola devam ettiler. Hz. Ali (r.a.) de Hz. Peygamberin bıraktığı emanetleri sahiplerine teslim ettikten sonra yola çıkmıştı. Kuba Köyü'nde Hz. Peygambere yetişti.¹⁵ 622 yılının Eylül ayında Hz. Peygamber ve beraberindekiler, Medine'ye ulaştı. Medineliler, Hz. Peygamberi büyük bir sevinç ve coşkuyla karşıladı.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Müslümanların, ilk hicreti Habeşistan'a ikinci hicreti ise Medine'ye gerçekleştirmiştir.

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Medine Dönemi

Yanınıza hiçbir şey almadan göç etmek zorunda kaldığınız bir şehirde, o şehir halkının size nasıl davranmasını beklersiniz?

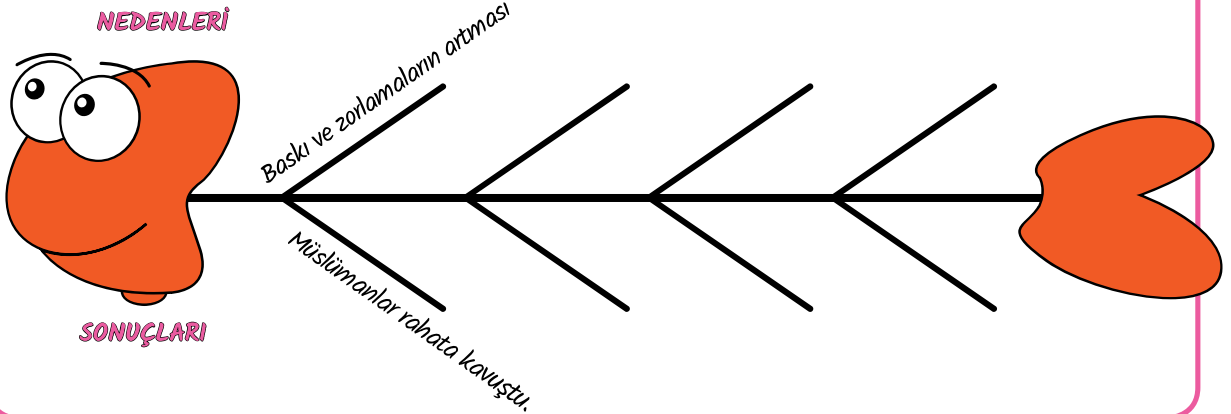
Hicretin ardından Müslümanlar için Medine'de din ve inanç özgürlüğü, toplumsal hayat, eğitim-öğretim gibi konularda yeni bir dönem başladı. Böylece hicretin ardından;

- Müslümanlar baskı ve zorlamalardan kurtuldu.
- İslam dininin yayılması hız kazandı.
- Mekke dönemi sona erdi ve Medine dönemi başladı.

Sonuç olarak Müslümanlar; Medine'de dini, siyasi, sosyal vb. hususlarda daha düzenli ve sistemli bir hayata kavuştular.

YAZALIM

Aşağıda yer alan balık kılıcı üzerine Müslümanlar açısından hicretin nedenlerini ve sonuçlarını yazınız.

14 Tevbe suresi, 40. ayet.

15 bk. İbn Sa'd, Tabakât, III, 22.

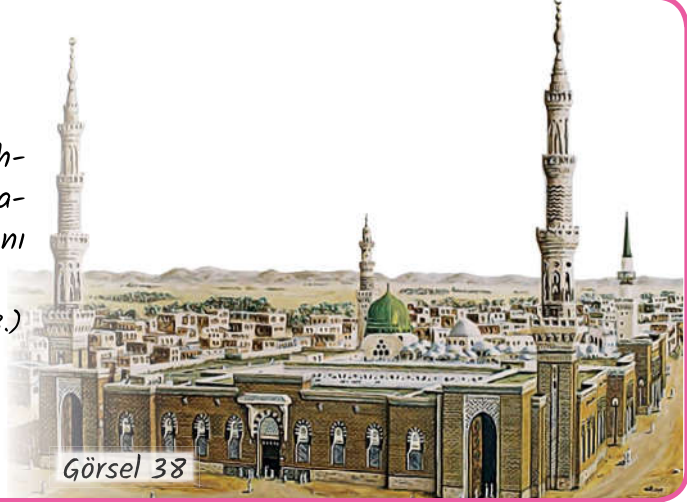
NOT EDELİM

Eski adı “Yesrib” olan Medine şehri hicretten sonra “nurlu şehir” anlamında “Medinetü’l-Münevvere” adını almıştır.

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 227-228.)

Mescid-i Nebi (Temsili)

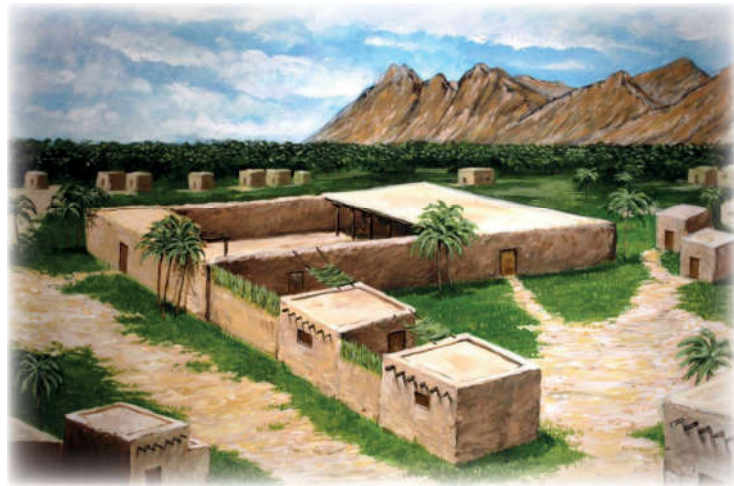
Görsel 38

Peygamber Mescidi ve Sosyal İşlevi

Müslümanların baskı ve zorlamalardan kurtulduğu Medine’de, toplanılıp ibadet edilecek ve toplumu ilgilendiren önemli konularda istişare yapılabilecek bir yere ihtiyaç duyuldu. Bunun için Medine’de ilk iş olarak “Peygamber Mescidi” anlamına gelen Mescid-i Nebi inşa edildi. Hz. Peygamber bu mescidin yapımında bizzat çalıştı. Mescid-i Nebi’nin bitişiğine Hz. Peygamber ve ailesinin kalacağı bir yer yapıldı. Kimsesiz ve yoksul Müslümanların barınması için de ayrıca Mescid-i Nebi’ye bir bölüm eklendi.

İşlevleri sebebiyle Mescid-i Nebi, toplumda çok özel bir yere sahipti. Mescid-i Nebi’de;

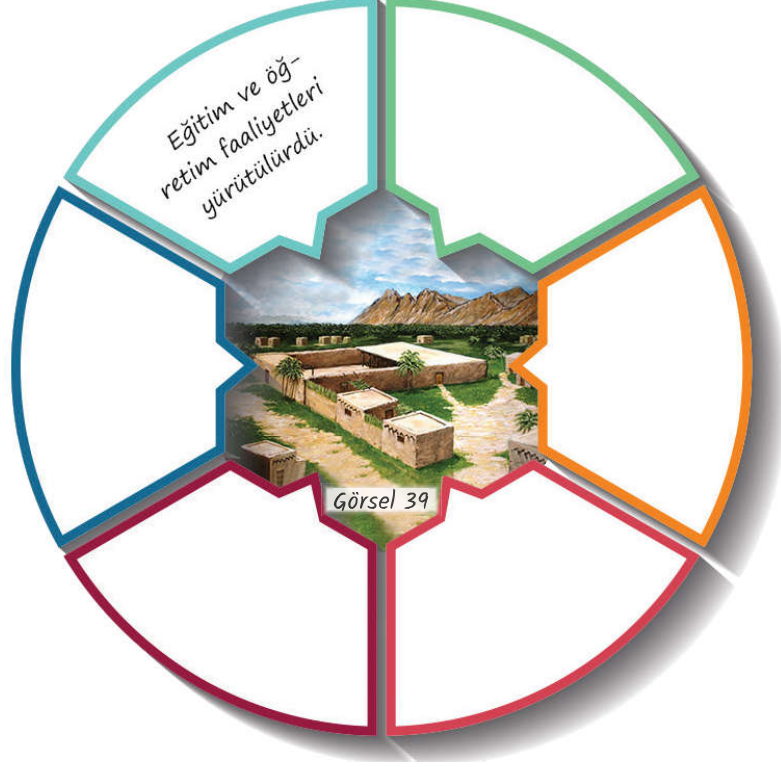
- İbadet yapılır,
- Eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütülür,
- Yabancı konuklar ve elçiler ağırlanır,
- Toplumsal sorunlar çözüme kavuşturulur,
- Önemli konular hakkında istişarede bulunulur,
- Hz. Peygamberden Kur’an ayetleri dinlenilir ve onunla sohbet edilirdi.

Görsel 39. Hz. Peygamber döneminde Mescid-i Nebi (Temsili)

YAZALIM

Aşağıdaki şekilde yer alan kutucuklara Mescid-i Nebi'nin toplumsal işlevlerini örnekteki gibi yazınız

BİLGİ KUTUSU

Müslümanların, içerisinde beş vakit namaz ile cuma ve bayram namazlarını kıldığı ibadet yerine **mescit** denir.

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 311.)

Eğitim ve Öğretim Etkinlikleri

Mescid-i Nebi'nin bitişiğine hem kimsesiz ve yoksul Müslümanların kalması hem de eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için bir bölüm yapıldı. Bu bölüme suffe, burada kalarak ilim öğrenenlere de Ashab-ı Suffe denildi. Hz. Peygamber burada Müslümanlara İslam'ı öğretiyor ve onların her konuda yetişmelerini sağlıyordu. Suffe'de yetişen sahabilerden bazıları Hz. Peygamber tarafından başka topluluklara öğretmen olarak gönderildi.

Hız. Muhammed (s.a.v.), herkesin eğitim öğretimiyle ilgilenirdi. Mescitte toplandıkları zamanlarda kendisine sorulan soruları cevaplar, onlara öğüt verir ve yol gösterirdi. İnsanları özellikle okuma yazma öğrenmeye teşvik ederdi.

TARTIŞALIM

Hz. Peygamberin Medine’de gerçekleştirdiği ilk faaliyetlerden biri olarak suffenin kurulması neyi gösterir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

Görsel 40

BİLGİ KUTUSU

*Hz. Peygamber zamanında yaşayan, Müslüman olarak Hz. Peygamberi çok kısa bir süre olsa da gören, onun sohbetinde bulunan ve yine Müslüman olarak ölen kimseye **sahabi** denir. Sahabi topluluğuna sahabe ya da ashab adı verilir.*

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 419.)

Toplumsal Barışın Kurulması

Hicretin ardından Hz. Muhammed (s.a.v.), Medine’de toplumsal bütünleşmeyi sağlamaya çalıştı. Bunun için Mekke’den gelen muhacirler ile Medineli ensar arasında kardeşlik ilan edildi. Buna göre her muhacir, ensardan biriyle kardeş oldu. Ensar, sahip olduğu her şeyi, bütün mal varlığını Mekke’de bırakmış olan muhacirle paylaştı. Böylece İslamiyet öncesinde kan davalarının, kabile kavgalarının yaygın olduğu Arap toplumunda eşi ve benzeri görülmemiş bir İslam kardeşliği tesis edildi. Önceden aralarında kan davaları yaşanan Medineli Evs ve Hazreç kabileleri Müslüman olduktan sonra barış içinde yaşadılar.

BİLGİ KUTUSU

*Mekke’den Medine’ye göç eden Müslümanlara **muhacir**; muhacirlere yardım eden Medineli Müslümanlara **ensar** denir.*

(bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 76, 243.)

Görsel 41

YORUMLAYALIM

Aşağıdaki hadisi toplumsal barışın sağlanması açısından yorumlayınız.

“Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona kötülük yapmaz, onu düşmanına teslim etmez. Kim Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Kim Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa Allah da onu kıyamet günü sıkıntılarının birinden kurtarır. Kim bir Müslümanın kusurunu örterse Allah da kıyamet günü onun kusurunu örter.”

(Buhârî, Mezâlim, 3.)

Medine ve çevresinde yaşayan kabileler, Yahudiler ve Müslümanlar arasında Medine Sözleşmesi adı verilen bir antlaşma yapıldı. Bu antlaşma tarafların haklarını eşit şekilde koruyan bir özelliğe sahipti. Bu da Hz. Muhammed'in (s.a.v.) toplumsal barışa ve bütünleşmeye verdiği önemi gösteriyordu.

Bu sözleşmenin bazı maddeleri şunlardır:

- Müslümanlar, Yahudiler ve antlaşmalı kabileler eşit haklara sahip olacaktır.
- Bütün taraflar inancını özgür bir şekilde yaşayacaktır.
- Medine'de barış ortamı kurulacaktır.
- Ortaya çıkacak sorunların çözümünde Hz. Muhammed (s.a.v.) hakem olacaktır.
- Medine'ye dışarıdan gelebilecek bir saldırıda sözleşmede adı geçen herkes şehri birlikte savunacaktır.
- Taraflardan herhangi birine yapılan saldırıya hepsi birlikte karşı koyacaktır.

Görsel 42. Mescid-i Nebi (Medine)

Genel olarak yukarıdaki şartları taşıyan sözleşme, Medine’de barış ve huzur ortamını sağlamış, din ve inanç özgürlüğünü de beraberinde getirmiştir. Medine Sözleşmesi, inançları farklı olan kabilelerin aynı şehirde bir arada yaşamasını sağlamıştır. Medine’de uzun yıllar birbiriyle savaşan kabileler Hz. Peygamberin önderliğinde bir araya gelmeyi başarmıştır. Ayrıca bu sözleşmeyle, Müslümanların Medine’deki varlığı da resmiyet kazanmıştır.

DEĞERLENDİRELİM

Medine Sözleşmesi’ni tarafların karşılıklı hak ve sorumlulukları açısından değerlendiriniz.

Hız. Peygamberin Necran Hristiyanlarına karşı gösterdiği tavır da Müslüman olmayan topluluklara karşı anlayışını yansıtan örneklerden biridir. Necran, Arap Yarımadası’nın halkı Hristiyan olan bir şehriydi. Hız. Peygamber Necran Hristiyanlarına da davet mektubu göndermişti. Bunun üzerine Necranlılar Medine’ye Hız. Peygamberle görüşmek üzere bir heyet gönderdiler. Heyettekiler, ikinci vakti Hız. Peygamberle görüşmek için Mescid-i Nebi’ye girdi. İbadet vakitleri geldiğinde doğuya yönelerek ibadet etmeye hazırlandılar. Hız. Peygamber onların ibadetlerini yapmalarına müsaade etti.¹⁶

Mekkeli Müşriklerle Mücadele: Bedir, Uhud ve Hendek Savaşları

Medine’de Müslümanların güç kazanmasından Mekkeli müşrikler büyük bir rahatsızlık duydular. Çünkü Medine’de İslam hızla yayılıyordu. Medine’nin ticaret yolları üzerinde olması da müşrikleri endişelendiriyordu. Hicretin 2. yılında Mekkeli müşrikler, Medine’ye hicret eden Müslümanların Mekke’de bıraktıkları malların yüklendiği büyük bir ticaret kervanını hazırlayıp Ebu Süfyan’ın önderliğinde Şam’a gönderdiler. Hız. Peygamber, dönüş yolunda bu kervanın yolunu kesmek için hazırlıklara başladı. Bunu haber alan müşrikler bin kişilik bir ordu ile Medine’ye doğru yola çıktı. Hız. Peygamberin önderliğindeki Müslümanlar ise yaklaşık üç yüz kişiydi. İki ordu 624 yılında Bedir kuyularının bulunduğu yerde karşılaştı. Müslümanlar sayıca az olmalarına rağmen savaşı kazandılar.

Görsel 43. Uhud Dağı (Medine)

Bedir Savaşı’nın intikamını almak için Mekkeli müşrikler 625 yılında üç bin kişilik bir ordu hazırlayarak Medine’ye hareket etti. Hız. Peygamber de yaklaşık bin kişilik bir ordu hazırladı. Uhud Dağı’nın stratejik öneme sahip Ayneyn Tepesi’ne arkadan gelebilecek bir saldırı ihtimaline karşılık elli kişilik bir okçu birliği yerleştirdi. Okçulara savaş devam ettiği sürece yerlerinden asla ayrılmamalarını söyledi.

¹⁶ bk. İbn Sa’d, Tabakât, C 1, s. 357.

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

Savaşın başlangıcında üstünlük Müslümanlardaydı. Müşriklerin geri çekilmeye başladığı esnada okçular, savaşın bittiğini düşünerek tepeden ayrılmaya başladılar. Bunu fırsat bilen müşrikler tepeyi arkadan kuşatarak tekrar saldırıya geçtiler. Bu nedenle Müslümanlar açısından olumlu gelişen süreç ağır kayıplarla sonuçlandı. Hz. Peygamber de bu savaşta yara aldı. Bunun sonucunda Müslümanlar, Hz. Peygamberin sözüne uymanın savaşın gidişatı açısından ne kadar önemli olduğunu anladılar.

Görsel 44. Okçular Tepesi'nin Günümüzdeki Görünümü (Medine)

Uhud Savaşı'nın sonucundan cesaret alan Mekkeli müşrikler, 627 yılında on bin kişilik bir ordu hazırladılar. Hz. Peygamber sahabilerle yaptığı istişare sonucunda meydan savaşı yerine savunma savaşı yapmayı kararlaştırdı. Savaşın nasıl yapılması gerektiği konusunda herkesin fikrini sordu. Selman adlı sahabinin şehrin etrafına hendek kazma fikri uygun görüldü.

Daha sonra şehrin çevresine geniş ve derin hendekler açıldı. Mekkeliler, Medine'ye yaklaşip hendekleri gördüklerinde şaşırıldılar ve şehri kuşatmaya başladılar. Hendekleri aşma girişimleri başarısız olunca kuşatmayı sona erdirip geri çekildiler.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Peygamberin amcası Hz. Hamza (r.a.) Uhud Savaşı'nda şehit düşmüş; bu durum Hz. Peygamberi derinden üzmüştür.

Hudeybiye Antlaşması ve Mekke'nin Fethi

628 yılında Hz. Peygamber ve beraberindeki bin beş yüz kadar Müslüman Kâbe'yi ziyaret etmek için Mekke'ye doğru yola çıktı. Hudeybiye mevkiinde Hz. Peygamber ve Müslümanlarla, onların Kâbe'yi ziyaret etmelerini istemeyen Mekkeli müşrikler arasında bir antlaşma yapıldı. Hudeybiye Antlaşması adı verilen bu antlaşmayla Mekkeli müşrikler ile Müslümanlar arasındaki savaş dönemi sona erdi. Buna göre her iki taraf arasında on yıllık bir barış dönemi öngörüldü.

Görsel 45. Hudeybiye

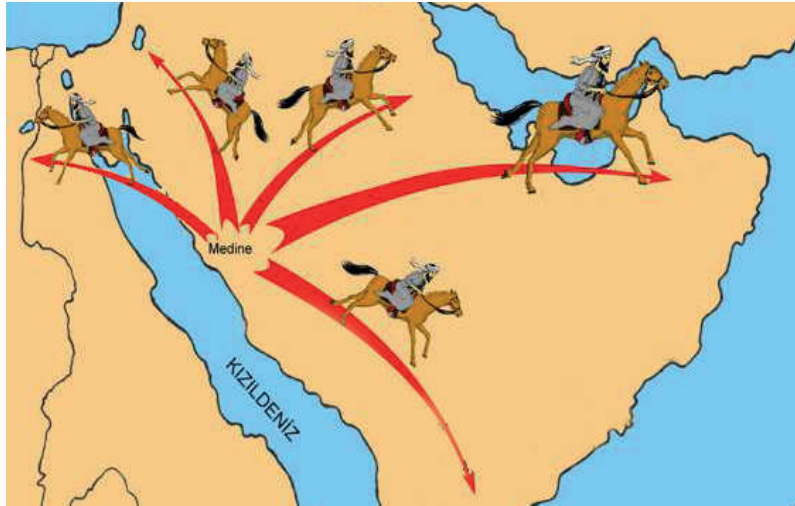
YORUMLAYALIM

Hudeybiye Antlaşması'nın aşağıdaki maddelerini Hz. Peygamberin barışa verdiği önem açısından yorumlayınız.

- Müslümanlar o yıl Kâbe'yi ziyaret etmeden Medine'ye geri dönecektir.
- Ertesi yıl, Mekke'ye sadece üç günlük bir ziyaret gerçekleştireceklerdir.
- Taraflar, on yıl boyunca birbirleriyle savaşmayacaktır.
- Mekkelilerden biri Medinelilere sığınırsa geri verilecek; ancak Medinelilerden biri Mekkelilere sığınırsa geri verilmeyecektir.
- Arap kabilelerinden dileyen istedikleri tarafla antlaşma yapabilecektir.

Hz. Peygamber oluşan bu barış ve huzur ortamından yararlanarak Arap Yarımadası'na komşu ülke hükümdarlarına İslam'a davet mektupları gönderdi. Bizans İmparatoru, İran Kısrası, Habeş Necaşisi, Mısır Mukavkısı davet mektupları gönderilen hükümdarlardan bazılarıydı. Hz. Peygamber, bunların yanı sıra diğer komşu kabile ve toplulukların yöneticilerine de davet mektubu gönderdi. Bu davetler neticesinde İslam'ın evrenselliği ve Hz. Peygamberin İslam'a daveti, Arap Yarımadası dışındaki kabile ve topluluklara da ulaştırıldı.

Başlangıçta Müslümanların aleyhine gibi görünen Hudeybiye Antlaşması, barış ortamını sağlaması ve birçok kabilenin Müslüman olmasını kolaylaştırması açısından olumlu sonuçlar doğurmuştur. Ancak Mekkelilerin belirlenen şartlara aykırı davranışları sonucunda antlaşma geçerliliğini kaybetti. Bunun neticesinde Hz. Peygamber, 630 yılında on bin kişilik bir orduyla Medine'den Mekke'ye hareket etti. Mekke'ye yaklaştıklarında bir elçi göndererek kimseye zarar vermeyeceklerini bildirdi. Şehre girdikten sonra da evine veya Kâbe'ye sığınan hiç kimseye dokunulmadı. Böylece Mekke, kan dökülmeden fethedildi.

İslam'a davet mektuplarının gönderilişi (Temsili)

BİLGİ KUTUSU

Hz. Peygamberin İslam'a davet için mektup gönderdiği bazı hükümdarlar şunlardır:

- Bizans İmparatoru
- Habeşistan Hükümdarı
- İran Kısrası
- Mısır Mukavkısı

Görsel 46

SIRALAYALIM

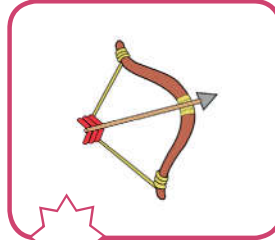
Aşağıda verilen olayları örnekteki gibi kronolojik olarak sıralayınız.

Hudeybiye Antlaşması

Medine'ye Hicret

Uhud Savaşı

Boycot

1

İlk Vahiy

Açıktan Davet

Ensar -Muhacir Kardeşliği

Mescid-i Nebi'nin İnşası

Veda Hutbesi

Mekke'nin fethinden sonra hac ibadeti farz kılınmıştı. 632 yılında Hz. Peygamber, çok sayıda Müslümanla hac ibadetini yerine getirdi. Mekke yakınlarında bulunan Arafat'ta yüz bini aşkın Müslümana hitaben veda niteliğinde bir konuşma yaptı. Hz. Peygamberin yaptığı bu son konuşmaya "Veda Hutbesi", buradaki ilk ve son haccına da "Veda Haccı" denildi.

Hz. Peygamber Veda Hutbesi'nde bütün insanlığı ilgilendiren ilkelere değinmiştir. İnsanlara can ve mal güvenliği, karşılıklı hak ve sorumluluklar, Cahiliye Dönemi'nin kötü adet ve alışkanlıklarına geri dönmeme, toplumda eşitlik ve adalet sağlama, emaneti koruma gibi pek çok konuda öğütler vermiştir. İnsanların tek bir atadan geldiklerini vurgulamış, kadın hakları ve toplumsal barışın korunması için neler yapılması gerektiğini bildirmiştir. Can, mal, namus ve özgürlükler konusunda insanların haklarını dile getirmiştir. Kan davası, kölelik, ırkçılık, zulüm ve haksızlık gibi toplumda huzursuzluk meydana getiren bütün tutum ve davranışları yasaklamıştır.

Hz. Peygamber, Veda Hutbesi'nde insanlara hitap ederek *"Ey Müminler! Size iki emanet bırakıyorum. Onlara sınıksız sarıldığınız takdirde bir daha asla yolunuzu şaşırılmazsınız. Bunlar Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ile peygamberinin sünnetidir."*¹⁷ Bir başka hadisinde de *"Ey Mü'minler! Size iki şey bırakıyorum; onlara sınıksız sarıldıkça yanlış yola sapmazsınız. Onlar Allah'ın Kitabı ve benim Ehl-i Beytimdir."*¹⁸ diyerek Ehl-i Beytini de Mü'minlere miras olarak bırakmıştır.

Hz. Peygamber Veda Hutbesi'nde hem inananları hem de tüm insanlığı ilgilendiren konulara değinmiştir. Kendisinden sonra Cahiliye Dönemi'nin yanlış adet ve uygulamalarına dönmemeleri için ümmetini uyarılmış ve bıraktığı emanetlere sınıksız tutulduğu takdirde doğru yoldan ayrılmayacaklarını onlara bildirmiştir. Hz. Peygamberin Veda Hutbesi'nde vurguladığı hususlar ve ortaya koyduğu ilkeler günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Bu yönüyle Veda Hutbesi evrensel bir değer taşır.

Veda Hutbesi, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) 23 yıllık peygamberliği süresince tebliğ ettiği ilahî mesajının önemli noktalarını içerir. Bu hutbe tarihin en önemli evrensel insan hakları beyannamesidir.

Görsel 47

Kâbe'den bir görünüm

17 İmam Mâlik, Muvatta', Kader, 3.

18 Müslim, Fedâilü's-Sahâbe, 36.

OKUYALIM

VEDA HUTBESİ

Hz. Peygamber Allah'a hamd ve senâdan sonra şöyle buyurdu: Ey insanlar! Bilmiyorum, belki de bugünden sonra burada sizinle bir daha buluşamayacağım. Allah'ın rahmeti bugün sözümü işitip onu iyice kavrayanların üzerine olsun! Benim bu sözlerimi burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsün. Olabilir ki bildirilen kimse burada bulunandan daha iyi anlar ve itaat eder. Ey insanlar! Biliniz ki rabbiniz birdir, atanız da birdir. Bütün insanlar Âdem'den gelmiş, Âdem de topraktan yaratılmıştır. Arap'ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap'a, beyazın siyaha, siyahın da beyaza hiçbir üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük ancak takva ileldir. Biliniz ki bu şehriniz Mekke, bugününüz arefe ve bu ayınız zilhicce nasıl mukaddes ve dokunulmaz ise mallarınız ve canlarınız da aynı şekilde dokunulmazdır. Cahiliye devrindeki her türlü riba (faiz) kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Fakat ana paranız sizindir. Ne haksızlık edin ne de haksızlığa uğrayın. Kaldırdığım ilk faiz amcam Abbas b. Abdülmuttalib'in faizidir. Cahiliye devrinin kan davaları da kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası akrabalarımın Rebîa b. Hâris b. Abdülmuttalib'in oğlu Âmir'in kan davasıdır.

Ey insanlar! Kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah'ın emaneti olarak aldınız. Onların namus ve iffetini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Dikkat edin! Sizin kadınlar üzerinde hakkınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin onlar üzerindeki hakkınız iffet ve namuslarını korumalarıdır. Kadınların sizin üzerinizdeki hakları geleneklere uygun biçimde yiyecek ve giyeceklerini sağlamanızdır. Kadınlar hususunda Allah'tan korkun ve onlara en iyi şekilde davranın. Ashabım! Bugün şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden saltanat ve nüfuz kurma ümidini ebediyen kaybetmiştir. Fakat size yasakladığım şeyler dışında küçük gördüğünüz şeylerde şeytana uyarsanız bu da onu sevindirir ve cesaret verir. Sözümü iyi dinleyin ve belleğin. Müslüman müslümanın kardeşidir. Bir müslümanın malı rızası olmadan diğer bir müslümana helâl olmaz. Sakın zulmetmeyin. Herkes ancak kendi işlediği suçtan sorumludur. Baba oğlunun, oğul da babasının suçundan sorumlu tutulamaz. Allah her vârisin mirastan payını tayin etmiştir. Artık bir vârisin diğer mirasçıları mahrum edecek şekilde vasiyette bulunulması helâl değildir. Çocuklar babalarından başkasına nisbet edilemez. Ödünç alınan şeyler sahibine geri verilmelidir. Yararlanılmak üzere alınan şeyler de sahiplerine iade edilmelidir. Borçlar ödenmelidir. Birinin borcunu üstlenen kefil de o borcu ödemelidir. Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine iade etsin. Rabbiniz olan Allah'tan sakının, O'na kulluk edin. Beş vakit namazınızı kılın. Ramazan ayında oruç tutun, hac ibadetini yerine getirin, mallarınızın zekâtını gönül hoşluğuyla verin. Yöneticilerinize Allah'ın kitabına uydukları sürece itaat edin ve böylece rabbinizin cennetine girin. Benden sonra küfre ve sapkınlığa düşüp birbirinizin boynunu vurmayın. Benden sonra hiçbir peygamber gelmeyecektir. Ey müminler! Size iki emanet bırakıyorum. Onlara sınımsız sarıldığınız takdirde bir daha asla yolunuzu şaşırmasınız. Bunlar Allah'ın kitabı Kur'an'la peygamberinin sünnetidir (veya Ehl-i beyti). Daha sonra Resûlullah, "Ey insanlar! Yarın beni sizden soracaklar. O zaman ne diyeceksiniz?" deyince ashap, "Allah'ın risâletini tebliğ ettin, görevini yaptın, bize nasihatte bulundun diye şahitlik ederiz" dediler. Bunun üzerine Resûlullah şehâdet parmağını semaya doğru kaldırdı, sonra da insanlara doğru çevirip indirerek, "Şahit ol yâ rab, şahit ol yâ rab, şahit ol yâ rab!" dedi.

(bk. Ahmed b. Hanbel, Müsned, VII. 307, 330, 376; Buhârî, Hac, 132; Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'an", 10.)

YAZALIM

Kan davaları tamamen kaldırılmıştır.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) insanlığa yaptığı son konuşmasından çıkarılabilecek evrensel ilkeleri yazınız.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Vefatı

Hz. Muhammed (s.a.v.), Veda Haccı'nı tamamladıktan sonra Medine'ye döndü. Bir süre sonra rahatsızlandı. Rahatsızlığı artınca mescide gidemedi ve namaz kıldırması için Hz. Ebu Bekir'i (r.a.) görevlendirdi. Hastalığı iyice ağırlaşan Hz. Peygamber 8 Haziran 632 tarihinde 63 yaşında iken vefat etti.

Hz. Peygamberin vefatı Müslümanlar arasında çok büyük bir üzüntüye yol açtı. Hiç kimse onun vefatına inanmak istemedi. Hz. Ebu Bekir (r.a.) "Ey insanlar! Muhammed'e tapan kimler ise bilsin ki gerçekten o ölmüştür. Allah'a kul olan ve ona ibadet eden kimse bilsin ki Allah bakidir, asla ölmez."¹⁹ dedi. Daha sonra **"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi O, ölür ya da öldürülürse siz geri mi döneceksiniz? Kim sözünden geri dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenleri ödüllendirir."**²⁰ ayetini okuyarak Müslümanları teselli etti.

19 Buhârî, Meğâzi, 84.

20 Âl-i İmrân suresi, 144. ayet.

Görsel 48. Yeşil Kubbe
(Mescid-i Nebi)

YORUMLAYALIM

Aşağıdaki ayeti Hz. Peygamberin vefatıyla ilişkilendirerek yorumlayınız.

“Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o, ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim geri dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenleri ödüllendirir.”

(Âl-i İmrân suresi, 144. ayet.)

OKUYALIM

NAAT

...
Günler, ne günlerdi, yâ Muhammed;
Çağlar ne çağlardı:
Daha dünyaya gelmeden
Mü'minlerin vardı...
Ve bir gün ki gaffet
Çöller kadardı,
Halîme'nin kucağında
Abdullah'ın yetimi,
Âmine'nin emaneti ağlardı!

Hadice'nin koncası,
Âişe'nin gülüydün.
Ümmetin gözbebeği,
Göklerin Resûlüydün...
Elçi geldin, elçiler gönderdin...
Ruhunu Allah'a,

Elini ümmetine verdin.
Beşiğin, yurdun, yuvan
Mekke'de bunalırsan
Medine'ye göçerdin.

Biz bu dünyadan nereye
Göçelim, yâ Muhammed?
Yeryüzünde, riyâ, inkâr,
hıyanet
Altın devrini yaşıyor...
Diller, sayfalar, satırlar
“Ebû Leheb öldü.” diyorlar:
Ebû Leheb ölmedi, yâ Muhammed;
Ebû Cehil, kıtalar dolaşıyor!

Neler duydu şu dünyada
Mevlid'ine hayran kulaklarımız:

Ne adlar ezberledi, ey Nebî,
Adına alışkın dudaklarımız!
Artık, yolunu bilmiyor;
Artık, yolunu unuttu
Ayaklarımız!

...

Vicdanlar sakat
Çıkmadan yarına.
İyilikler getir, güzellikler getir
Âdem oğullarına!

...

(Arif Nihat ASYA, Duâlar ve Âminler, s. 64-65.)

Hiz. Peygamberin mübarek cenazesi, aralarında Hiz. Ali'nin (r.a.) de bulunduğu sahabiler tarafından yıkandı ve kefenlendi. Hiz. Peygamber cenaze namazının kılınmasının²¹ ardından Mescid-i Nebi'nin yanındaki vefat ettiği odaya defnedildi.

BİLGİ KUTUSU

Hiz. Peygamberin Medine'de Mescid-i Nebi'de bulunan mübarek kabrine “Temiz Bahçe” anlamında “Ravza-i Mutahhara” denilmektedir.

21 Mustafa Fayda, “Muhammed”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 30, s. 422.

4. Bir Sure Tanıyorum: Nasr Suresi ve Anlamı

Zorda olduğunuz bir anda biri size yardım etse neler hissedersiniz?

Nasr suresi, Kur'an-ı Kerim'in 110. suresidir. Sure, üç ayetten oluşmaktadır. Adını surenin ilk ayetinde geçen ve yardım anlamına gelen "nasr" kelimesinden almıştır. Yüce Allah, Nasr suresinde Hz. Peygambere yardım ederek fetihlere kavuşturduğunu ve insanların, bölük bölük İslamiyet'i kabul ettiğini bildirir.

Nasr suresinde Hz. Peygamberin, kendisine ihsan edilen zafer ve nimetler için Yüce Allah'a şükretmesi ve O'ndan af dilemesi emredilir. Aynı zamanda Hz. Peygamberin şahsında tüm müminlere de Allah'a (c.c.) hamt edip şükretmeleri ve O'ndan bağışlanma dilemeleri gerektiği bildirilir.

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. İzâ câe nasrullâhi ve'l feth,
2. Ve raeytennâse yedhulûne fî dînillâhi efvâcâ,
3. Fesebbih bihamdi Rabbike ve'stağfirh. İnehû kâne tevvâbâ.

Anlamı:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

1. Allah'ın yardımı ve zafer geldiğinde,
2. Ve insanların Allah'ın dinine bölük bölük girdiğini gördüğünde,
3. Rabb'inin sınırsız şanını yücelt, ona şükret ve ondan bağışlanma dile! Çünkü o, her zaman tövbeleri çokça kabul edendir.

ARAŞTIRALIM

Nasr suresi ile verilmek istenen mesaj nedir? Araştırınız.

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ilk inen ayetlerde ne anlatılmaktadır? Açıklayınız.

.....
.....

2. Hz. Peygamber, İslam'ı tebliğ etmeye niçin önce yakınlarından başlamıştır? Açıklayınız.

.....
.....

3. Medine sözleşmesinin maddeleri nelerdir? Yazınız.

.....
.....

4. Hicretten sonra Hz. Peygamber, Medine'de hangi faaliyetleri gerçekleştirmiştir? Belirtiniz.

.....
.....

5. Mescid-i Nebi'nin toplumsal işlevleri nelerdir? Açıklayınız.

.....
.....

6. Hz. Peygamberin Veda Hutbesinde değindiği konular nelerdir? Yazınız.

.....
.....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. I. 610 yılında indirilmiştir.
II. İndirildiği geceye "Mevlid Kandili" denilmektedir.
III. Medine döneminde vahyedilmiştir.
IV. Zilhicce ayında indirilmiştir.
V. Ramazan ayında vahyedilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in ilk inen ayetleriyle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I, II, III C) I ve V D) I, IV, V

2. Hicret edeceği gece Mekkeli müşrikleri oyalamak ve Hz. Peygambere zaman kazandırmak için onun yatağına yatmış ve kendisine bırakılan emanetleri sahiplerine teslim etmiştir.

Yukarıda anlatılan sahabi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hz. Zeyd (r.a.) B) Hz. Ebu Bekir (r.a.)
C) Hz. Ömer (r.a.) D) Hz. Ali (r.a.)

3. Aşağıdaki durumlardan hangisi Müslümanların Medine'ye hicret etmesinin sebeplerinden biri değildir?

- A) Mekke'de Müslümanlara yönelik boykot uygulanması
B) Mekke'nin sıcak ve kurak bir iklime sahip olması
C) Medine'nin Müslümanlar için daha güvenli bir yer olması
D) Mekke'de Müslümanların eziyet, işkence ve baskıların maruz kalması

4. Hz. Peygamberin, Mekke'nin fethi sırasında Kâbe'ye ya da evine sığınan hiç kimseye dokunulmayacağını ilan etmesi öncelikle neye önem verdiğini gösterir?

- A) Yardımlaşmaya B) Paylaşmaya
C) Barışa D) Dayanılmaya

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

5. Hz. Peygamber I. Akabe Biatı'ndan sonra Medinelileri İslam'a davet etmek ve onlara Kur'an-ı Kerim'i öğretmek üzere aşağıdaki sahabilerden hangisini göndermiştir?

- A) Hz. Ebu Bekir
- B) Zeyd b. Harise
- C) Musab b. Umeyr
- D) Hz. Ali

6. - Taraflar, on yıl boyunca birbirleriyle savaşmayacaktır.
- Mekkelilerden biri Medinelilere sığınırsa geri verilecektir.
- Medinelilerden biri Mekkelilere sığınırsa geri verilmeyecektir.
- Arap kabilelerinden dileyen, istediği tarafla antlaşma yapabilecektir.

Yukarıdaki maddeleri verilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Medine Sözleşmesi
- B) Veda Hutbesi
- C) Akabe Biatleri
- D) Hudeybiye Antlaşması

7. Mekke'den hicret edenlere yardım eden Medineli Müslümanlar	Muhacir
Hz. Peygamber zamanında yaşayan, Müslüman olarak Hz. Peygamberi çok kısa bir süre olsa da gören, onun sohbetinde bulunan ve yine Müslüman olarak ölen kimse	Tebliğ
İçerisinde beş vakit namazın, cuma ve bayram namazlarının kılındığı Müslümanların ibadet yeri	Sahabi
Peygamberlerin Allah'ın (c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesi	Mescit

Yukarıdaki tabloda tanımlar ve kavramlar eşleştirildiğinde hangi kavram dışta kalır?

- A) Mescit
- B) Tebliğ
- C) Muhacir
- D) Sahabi

8. Veda Hutbesi'nde aşağıdaki konulardan hangisine değinilmemiştir?

- A) Kadın hakları
- B) Can ve mal güvenliği
- C) Adalet ve eşitlik
- D) Şehir yapılanması

9. I. Müslümanlara boykot uygulandı.
II. Mekke'den Medine'ye hicret gerçekteřti.
III. İslam'a davet mektupları gönderildi.
IV. Hüzün yılı yaşandı.
V. Ensar ile muhacir kardeş ilan edildi.

Yukarıdaki olayların kronolojik sıralaması hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I-IV-II-V-III
- B) II-IV-II-V-I
- C) I-V-III-IV-II
- D) I-II-IV-V-III

10. Mekke'de yiğitliği ve cesaretiyle tanınan ile de İslam'ı kabul ederek Müslüman oldular. Mekke'deki bu iki güçlü ve itibarlı kişinin Müslüman olması, diğer Müslümanlara moral kaynağı olurken; onları kendi saflarında görmeyi uman müşriklere de büyük bir hayal kırıklığı yaşattı.

Yukarıdaki metinde boş bırakılan kısma aşağıdaki isimlerden hangileri yazılmalıdır?

- A) Hz. Ali (r.a.) – Hz. Ebubekir (r.a.)
- B) Hz. Hamza (r.a.) – Hz. Ömer (r.a.)
- C) Hz. Hamza (r.a.) – Hz. Ali (r.a.)
- D) Hz. Ömer (r.a.) – Hz. Osman (r.a.)

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(Ayneyn Tepesi, suffe, hicret, ensar, Hz. Ali (r.a.), Hz. Ebu Bekir (r.a.), Nur Dağı, muhacir, Safa Tepesi)

1. Mekke'den hicret edenlere yardımcı olan Medineli Müslümanlara denir.
2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekkelilere İslam'ı açıktan davetle duyurduğu yer dir.
3. Mescid-i Nebi'nin bitişiğinde yer alan kimsesiz ve yoksul Müslümanların barındığı ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapıldığı yere adı verilir.
4. Müslümanların Mekke'den Medine'ye yaptıkları göç yolculuğuna adı verilir.
5. Hz. Peygamber, hicret yolculuğuna en yakın dostu.....ile beraber çıkmıştır.

D. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

1. () Müslümanların ilk hicret ettiği yer Habeşistan'dır.
2. () Hz. Peygamberin Allah (c.c.) tarafından Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürülüşüne miraç denir.
3. () Medine Sözleşmesi, yalnızca Medineli Müslümanlarla yapılmıştır.
4. () Hz. Peygamber, Medine'de vefat etti.
5. () Hicret yolculuğu esnasında Hz. Muhammed (s.a.v.) ile Hz. Ebu Bekir Hira Mağarası'nda saklanmıştır.

BULALIM

- 1 numaralı kutudan başlayarak içten dışa doğru soruların cevaplarını bulunuz.
- Cevapların hangi sayı aralığında olduğu soruların başında belirtilmiştir.
- Tüm bulmacayı çözdükten sonra şifrelenmiş hadiste belirtilen rakamlara hangi harfler denk geldiyse yerine yerleştiriniz ve şifreye bulunuz.

SORULAR

1-6: Peygamberlerin Allah'ın (c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesi

7-12: Hz. Peygamber zamanında yaşayan, Müslüman olarak Hz. Peygamberi çok kısa bir süre olsa da gören, onun sohbetinde bulunan ve yine Müslüman olarak ölen kimse

13-17: Mekke'den hicret edenlere yardım eden Medineli Müslümanlar

18-26: Hz. Peygamberin, amcası Ebu Talib ile eşi Hz. Hatice'yi (r.a.) art arda kaybettiği yıl

27-31: Mescid-i Nebi'nin bitişiğine hem kimsesiz ve yoksul Müslümanların kalması hem de eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için yapılan bölüm

32-38: Mekke'den Medine'ye hicret eden Müslümanlar

39-42: Hz. Peygamberin bir gece Cebrail (a.s.) vasıtasıyla Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürülüşü mucizesi

43-47: Tebliğin diğer adı

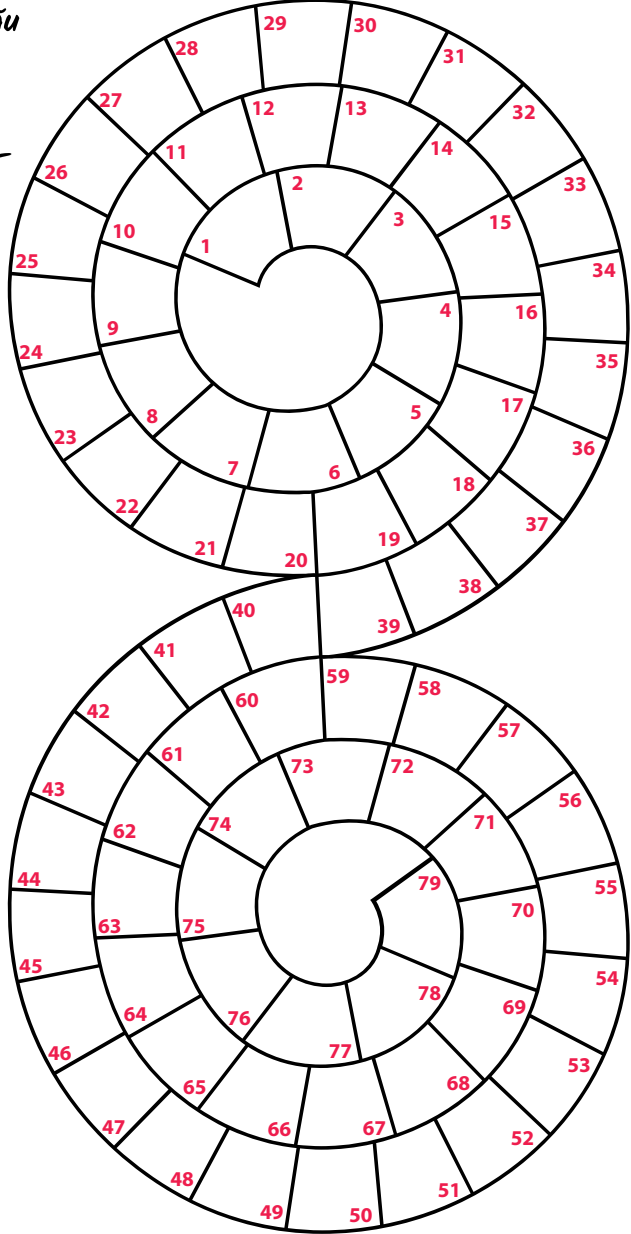
48-51: Kur'an-ı Kerim'in ilk inen ayetlerinin bulunduğu sure

52-56: Hz. Peygamberin Mescid-i Aksa'da Allah'ın (c.c.) huzuruna yükseltilmesi mucizesi

57-62: Nasr suresinde geçen "nasr" kelimesinin anlamı

63-73: Peygamberimizin hac esnasında Arafat'ta Müslümanlara hitaben yaptığı konuşma

74-79: İslam tarihinde Mekke'den Medine'ye gruplar halinde ve gizlice yapılan göç yolculuğuna verilen isim

ŞİFRELENMİŞ HADİS

60	28	49
----	----	----

52	19	32	12	22	73	22
----	----	----	----	----	----	----

40	12	49	35	39	61	60	24	77
----	----	----	----	----	----	----	----	----